

SLOVENKA

GLASILO SLOVENSKEGA ŽENSTVA

Zvezek 16.

V Trstu, 30. julija 1898.

Letnik II.

Meseca avgusta se praznuje god teh-le slovanskih krstnih imen :

14. Jeroslav, 15. Dragomir, 16. Branislav, 18. Branislava, 19. Ljudevit,
20. Krunoslav, 30. Milka.

Slovenke, dajte svojim otrokom le slovanska krstna imena!

Národna.

Ljubica sladka, ne jokaj, nikar,
Trezno premisliva najino stvar ...
Pa, da naj prišel bi pó-te,
Nimaš ne blaga, ne dote ...

Pa, da naj prišel bi pó-te, moj Bog,
Škoda bi bilo prelepih teh rok!
Take-le majhne in bele,
Z mojimi naj bi trpele?...<

>>Ni mi, oj ljubec, za bele roke,
A mi je, ljubec, za moje srce;
Saj zna le tebe ljubiti,
Saj te ne zna pozabiti!<<

Vida.

Spomin.

V tihotni noči skrivno
Je mene obiskal,
In srcece mi težil,
Pritajno šepetal.

Da vrnejo se ure
Mi zlatih dnij nazaj,
Da bođem zopet srečna,
Kot bila sem nekđaj. —

In slatno oklenila
Se njega duša je —
Potapljala v sladkostij
Neskončno se morje. —

Ko solncu svetle zvezde
Umikale so se,
Še vedno ljubkovala
S spominom sem — na te!

Kristina.

Mstinski močeradi.

Povest iz življenja.

Ruski spisal A. Cjehanovič. — Prevel Zaplaninec.

(Dalje).

VI.

V bolnišnici.

Ona je premaknila svoj sej po tleh znatno na desno, tako, da sta ostala bolna Paša in Sarmatov, ki je sedel objemaje si mokra kolena na njenem slamnatem ležišču, v črni senci.

Iz razbitega okna je pihal ostri hlad.

Sarmatov se je naposled zavedel. Hlad, pod čegar strujo je on sedel, ga je prepihal do kostij.

On je občutil toli silno drhtenje, da sta, razun zobov, se tresli tudi njegovi mokri kolena, krčevito vdarjajoči drugo ob drugo.

Tedaj je vstal, zamašil z neko kunjjo razbito šipo in se vrnil zopet na prejšnje mesto.

Dihanje Pašino je na njegovo začudenje postalo enakomernejše. Potipal je njeno čelo, bilo je vlažno, žila je utripala enakomernejše. Ona je spala krepko spanje, ki nastopa po težki bolezni, kadar se le-ta jame obračati na bolje.

Krepka Pašina narava je tudi brez zdravil storila svoje, no zato pa je Sarmatov čutil, da se godi njemu nekaj nedobrega. Ta hlad, ki ga je prešinjal skozi in skozi, imel je svoj vpliv.

Trebalo je precej sleči se in leči na peč ter se odeti z ovčjim kožuhom pokojne Mice.

No, pa še tam, navzlic temu, da je bilo primerno toplo in soparno, tresel ga je še vedno mraz.

Potem mu je postalo vroče, vrgel je raz sebe kožuh, odpel svoj srajčni ovratnik, ali njemu je prihajalo vedno bolj vroče in soparno, dokler ni zaspal, ali bolje, izgubil zavest . . .

Zavedel se je v svetli, veliki sobi, kjer so po obeh straneh tik sten stale postelje. Na jedni teh je ležal on sam.

Njemu se je dozdevalo, da vidi vse to v sanjah; ali glej, pristopil je k njemu nek gospod z naočniki in z zlato verižico na uri. Ta ga je prijel za roko, zmajal z glavo in, rekši nekaj zadi stoječemu rdečenosemu človeku s svinčnikom in listom papirja na deščici, šel dalje.

Sarmatov je nejasno umeval, da se nahaja v bolnišnici, no, ta misel se je nekako pretrgala in odstopila mesto sanjam, čudnim in težkim . . .

Zdaj vidi sebe na lovu, kjer pojajo nekega groznega volka. A glej prikaže se tisti volk. On je resnično strašen. On leti naravnost proti njemu, škripaje sè svojimi strašnimi, ostrimi zobmi in ob enem hohoče s človeškim glasom.

On spozna v tej zverini ne pristnega volka, a onega, ki je vrgel kamen v okno Pašine izbe. A evo i nje! . . . Ona se stiska zadi za njim in šepeče: »ubij, drugače me požre . . .« Razlega se strel.

A kaj pa zopet to? . . . On je v svoji sobi, v stričevem domu.

Duri njegove so priprte in skozi nje prihaja oddaljeni ženski smeh, iz stričevega kabineta.

Ta ženski smeh mu je znan, smeji se Valerija Aleksandrovna... »Aha!« pravi on in se ukrade kakor senca po temnih, puščobnih stričevih sobah.

Odsev uličnih svetilk in svetla mesečina trepeče v pramenih po parketu. Od starinskih naslanjačev in miz padajo čez vso sobo ostrokončene sence, se plazijo na steno, prelamljajo na dvoje neke slike, na katerih se obrazi strašno smejejo, odkrivajoč starikave, brezzobe čeljusti, a on leze vedno dalje, hohot Valerije je vedno glasneji . . . Pri durih je.

Zopet izpremema.

On leži v Pašini izbi in ne spava, ampak posluša njeno hripavo sopenje, nanj pa pada pramen luninega svita, ali to ni svit, voda lije nanj, od katere mu je hladno in bolno, kajti s to vodo padajo težki kosi žveplene rude na njegove prsi, na nogi in na glavo. Nekdo je vstopil . . . On ne more takoj razločiti.

»Djak, ali si ti?« vpraša, ali precej spozna svojo pomoto, ker to ni Djak, a neka do cela črno oblečena ženska oseba.

Ta se poredno pripogiblje in se prikrade do Paše z vzdignjeno pestjo, v koji se lesketa nož.

On hoče vstati, da bi branil Pašo, in ne more, a ženska je obrnila proti njemu obraz in on je odrevenel od straha . . . Bila je Valerija.

On se je spet prebudil in zazrl nad seboj Pašino obličje.

»Nu, kako pa kaj? . . . kako ti je?« je laskavo vprašala ona.

On je slabo zmajal z glavo in brez odgovora spet zakril oči. Paša se je razjokala, brišoča si oči s koncem naglavnega robca.

Zdravnik, kojega je ravnokar vprašala, jej je rekel, da je za ozdravljenje malo upanja.

Izprva je Paša menila, da laže, a zdaj, ko je sama videla bolnika, je izprevidela, da so te besede istinite.

Od kar je Sarmatov tako ležal, je minolo že teden dni.

Sreča da je tisti dan, ko se je njej izboljšalo in je obolel on, prišel v kočo Djak, sicer bi bil on morda umrl tam za pečjo.

Paša ga je vprašala še enkrat, a vidé, da bolnik ne odpre očij, je sedla na tla poleg postelje in, položivši glavo na žimnico, tiho zaplakala.

Med tem časom se je prikazal na dvorišči, obkroženim s trhlím plotom, ki je delil dvorišče od velikega travnika in je sezal tija do gozda, baš oni rdečonosi človek, kirurg, ki je pred par urami hodil za doktorom z receptnim papirjem v roki.

Stopivši raz vežne stopnice, se je ozrl in prisluškal.

Čez nekaj trenutkov se je slišalo zategnjeno žvižganje, slično preludiju slavčeve pesmi.

Mož je položil dva prsta v usta in se odzval sè žvižganjem.

»Lipe, si ti?« je vprašal nekdo za plotom.

»Jaz«, se je oglasil ta, »a to je Volk?«

»Jaz!«

Planka na plotu se je vzdignila in skozi plot je pomolela Volkova glava, potem rami, a za njima je prilezel i on potuhnjeno, liki mačka.

Ko se je vzravnal in ozrl okoli, je vprašal:

»Nu, kaj je?«

»Ona je tukaj«, je odvrnil ranocelnik.

»Ne mislim nje! Sam sem jo videl, ko je šla, povej mi o onem...«

In Volk je položil jeden noht na drugega, kakor bi ubijal žuželko.

»Vse je možno, ako bode denar.«

»Denar že dobiš, le pomiri se!«

»Kadar ga dobim, potem izvršim delo...«

»Saj ti pravim, da ga dobim še nocoj. Midva z jednookim Pavlom sva že vse iztuhtala.«

»Kadar prineseš denar, potem bo vse v redu!« je hladnokrvno odgovoril ranocelnik ter izvlekel tobačnico in si začel iz nje marljivo tlačiti tobak v svoj rdeči nos.

»Pa kaj Lipe, mi li ne verjameš ka-li? . . . kakor bi ne bila še nikoli barantovala.«

»Verjamem že . . . Apčhi . . . Že verjamem . . . a le . . . Apčhi! . . . Stvar more izpodleteti in potem človeka umoriš zastonj . . . kajti ako mu dam strihnina, potem se jame po noči mučiti in vpiti, to pa po-

vedo drugi bolniki zdravniku ... Nu, on umrje, sledi raztelesenje, a potem pa sam znaš kaj ... Ti si v zavetji ... Apči! ... Mene pa posade v luknjo ... Apči! ... Vidiš taka je!, ...«

»A govoril si o opijumu? ...«

»To že jaz vem, s čim ga spravim na oni svet ... Jaz imam tako tekočino, da se on niti ne zgane ... Pa tudi pri raztelesenju ne spoznajo ničesar ... Indijanska prebrisanost, brate ...«

»A da bi sam od sebe umrl, tega upanja ni?«

»Tega pa ne vem ... Morda umrje še nocoj, a morda ne umrje, ako bo kriza.«

»Kaj je to? Strup, ka-li?«

»Pri tebi je vse strup! Kriza je latinska beseda, ki pomeni preobrat v bolezni.«

»K smrti, ka-li?«

»Ali k smrti, ali na boljše.«

»Torej mu boš dal, če začne slabeti?«

»Dati je možno, zakaj ne dati, če bi denar bil gotov. Dokler mi denarja ne pokažeš, ne storim ničesar ... Kakor hočeš ...«

Ranocelnik je spet izvlekel tobačnico. Pod njegovo pazduho je bila knjiga natlačena z recepti. Njegov pogled je bil povsem pogled dobrodušnega človeka, pa tudi glas njegov je bil mehek, takisto dobrodušen. Govoril je ves čas o Sarmatovem zastrupljenju baš tako mirno in prosto, kakor da bi se šlo za kakega petelina, ki je naznačen za večerjo.

Bog si ga vedi, kakšne narave je bil ta ranocelnik.

Sam na sebi skromen in tih, je imel že dolgoletno znanje z razuzdanim in do skrajnosti popačenim Volkom, a imel poleg sebe ženo in dvoje otrok, s katerimi ni bil surov, in bil je celó pod čelveljčkom svoji boljši polovici.

»Kako torej?« je vprašal odločno Volk.

»Novce prinesi ... Apči!« je odvrnil Lipe, skrbno zapiraje tobačnico.

Volk je pljunil in, neposlovivši se, zlezal nazaj skozi odprtino plota,

Lipe je zadelal za njim desko in, pogladivši si nekolikokrat golo teme, stopil v vežo.

VII.

»Kako je kaj Sarmatovu? ...« je vprašal kakor navadno zjutraj na delu Djak Pašenko.

»Včeraj je bil slab, a danes ne vem ... Mislim delati samo dopoludne, potem pa prodati nabrano rudo Proklju ... Morebiti se

prebudi, poželi žemlje ali čaja, treba bo kupiti, a nabrala menda nisem še za jeden pud... Prosila bodem, da mi Prokl posodi rubelj...«

»Posodi!« je z gotovostjo odgovoril Djak. »Jaz sem porok za te, ali pa si ga jaz izposodim in boš ti meni dolžna.«

»Bog plati, prijatelj!« je ganjeno izpregovorila Paša...

»Prokl je posodil Djaku rubelj in ta ga je dal Pašenki.

Ko je krčmar Prokl to videl, je lokavo namignil z očesom.

Djak se je delal, kakor da tega ne vidi.

Paša je med tem pristopila k njemu in pošepetala na uho:

»Jaz vam ga vrnem vsekako, jutri vzamem iz posojilnice vse novce... Lipe — ranocelnik mi je včeraj rekel, da če mu da neko posebno zdravilo, za katero mu moram dati novcev, potem ga on prej ozdravi, nego doktor, v treh dneh, pravi, ga ozdravim...«

»Oj lažnjivec lažnjivi!« je odvrnil Djak.

»A morda je le res.«

»Koliko pa hoče?«

»Mnogo...«

»Koliko?«

»Petdeset rubljev.«

»Pritisniti mu rajši eno gorko po gobcu!...«

»I, Bog ne daj!...« Nikar se prepirati ž njim... On mi je šč nekaj drugega povedal... Vsi bolniki, pravi, so v moji oblasti, če hočem — ozdravim, ako nočem — ne ozdravim!...«

Djak je mahnil z roko, češ, delaj kakor znaš!

Paša ga je še jednoč zahvalila, vsipala svojo rudo v njegov koš in se napotila proti domu.

Z močno utripajočim srcem je šla proti domu, da bi se preoblekla v suho obleko in se odpravila v bolnišnico.

»A če je slabiji?« se je vprašala... »Če umrje?«

Kupila je med potoma četrtinko čaja, žemljo in pol funta sladkorja in šla k Sarmatovu. Ta je ležal in leže obrnil glavo proti njej, ko je ona plaho stopaje približala se njegovi postejji.

Njo je že to vzradostilo.

»Oh, ljubi moj, kako ti je?«

»Bolje, Paša... bolje... hvala...«

»Na, tu-le sem ti prinesla čaja in sladkorja, pa žemljo.«

Sarmatov se je nasmehnil in hvaležno prikimal z glavo.

Paša se je spet posadila na tla, tako, da je bila njena glava zraven bolnikove glave in, bistro se ozrši okoli sebe, pritisnila mu vroč, kratek poljub.

Sarmatov je s trudom vzdignil roko in jo s težka pobožal po glavi.

Pašenka je zgrabila in poljubila tudi roko.

Ranocelnik je med tem odšel v sosednjo sobo.

Uprav ko je bil odšel, zarožljaj je v jednom iz oken, med kojima je stala Sarmatova postelja, droben kamenček, no, ta zvok je bil tako glasen v tej tišini, da je Paša instinktivno vstala in stopila k oknu.

Na dvorišči jo je sè znamenji klicala neka ženska.

Vabila jo je doli, kazaje na odprta vrata in pritiskala roko na srce.

Oblečena je bila v grozno umazane cape. Lasje na glavi so bili razkuštrani, preko celega lica se je vlekla ogromna praskotina, ali ta obraz se je zdel Paši znan. Ona je šepnila Sarmatovu, da se precej vrne in urno izginila iz sobe . . .

(Pride še.)

Biser in morje.

Divote mi je duša moja mrla,
Ko prvič nosil v čolnu tvoj me val,
Ko prvič Adrija sem tebe zrla,
Otrok severa, vajen trdnih tal.

Še bolj pa nego ti očaral me je
Neptunov raj, najdražji biser tvoj!
S spominom ná-te spojen bajno greje,
Kot angelj čist, povsod njegov me soj...

Márica II.

Kako je to?

Spisal Sl. Krmavner.

Dragi prijatelj!
restavili so me v G . . . Slučaj je nanesel, da sem se s svojo ženo in z otroci naselil prav v tistem stanovanju, v katerem si Ti kakor gimnazijec in vseučiliščnik stanoval toliko časa. Pri vas je bilo tedaj pet otrok in tudi jaz imam pet otrok, stanova-

nje se zdi meni kakor tudi vsakemu razven moje žene premajhno za toliko ljudi. Prosim Te torej, bodi tako dober in piši mi, kako je razdelil Tvoj ranjki oče vse svoje ljudi po teh — luknjah, imenovati jih že ne morem drugači. Prihodnjič Ti napišem več. Pozdravlja Te

Tvoj

Mirko.

Predragi!

Poslušaj! Res, bilo nas je pet otrok. Stanovali smo mnogo let v tistem kaj neprilicnem stanovanju. Naj Ti je popišem po Tvoji želji. Pri vratih se je vstopilo na hodnik, — no, kam vodi ta hodnik, se ni moglo videti, ker je bil jako ozek in dolg, morda 10 m. dolg in $1\frac{1}{2}$ m. širok, na zadnjem koncu pa popolnoma temen. Na levi strani je bilo na dvorišče jako veliko okno, skozi katero je poletne popoldneve pripekalo solnce kaj toplo in soparno ter grelo kamenita tla. Na tem hodniku ni bilo ničesar drugzega mimo jedne stare obledele fotografije in šc ta je visela samo zaradi tega na steni, ker je na tistem mestu stena kazala liso, ki je nastala od vročine, ko je nekoč gorelo v dimniku; — s kratka, prijazen pač ni bil ta hodnik . . . .

Na koncu hodnika nasproti vhodu je bila tema; iz te teme so vodila troja vrata. Skozi srednja vrata se je prišlo v sobo, v kateri smo po dne in po noči životarili štirje bratje. To je bilo življenje, da Bog se usmili!

Sredi sobe je stala velika podolgastookrogla miza in nad njo je visela s stropa stara svetilka. Na vsaki strani te mize sedel je eden izmed nas; v sobo je prihajala luč pa samo od jedne strani, zato smo se vedno topli za oni prostor, na katerem je bilo največ luči — sedel je obično tam najstarejši — najmočnejši. (Vsi drugi imamo sedaj jako slabe oči!) Zvečer je pa bilo tako le: s komolci ob mizo oprti smo si tiščali ušesa in skušali drug drugzega prepviti, učeči se; no — to še ni bilo hudo. Bili smo štirje, sobo smo kmalu razgrela in na večer, ko je svetilka razširjala vročino, ni nihče izmed nas hotel sedeti luči preblizu. Prav malo je potegnil brat mizo bolj k sebi, da bi se oddaljil od svetilke, a s tem je prišla meni še bolj pred nos; ne bodi len — brž jo potegnem zopet nazaj, še malo bolj, nego je bila prej; to pa onima ni bilo prav, začel se je prepir, vlekli smo mizo sem in tje in nazadnje — smo se stekli. Tako je bilo čez dan in zvečer; kako pa po noči?

Ob obeh nasprotnih straneh sta stali dve postelji, nepremakljivi, težki kakor svinec in izpod vsake je gledalo okostje tako zvane »lovske« postelje.

Na večer sva privlekla oba mlajša brata svoji postelji iz skri-vališč in postavila sva jih v sobi t. j. zastavila sva vse, kar je bilo še svobodnega prostora, da se pri vratih ni moglo ne ven ne noter... Ob steni, oknu nasproti je stal »divan«, (Eden nas bi bil lahko na njem spal, pa nismo hoteli, ker je bil prvič preozek, drugič prekra-tek, tretjič po zimi preblizo peči, in četrtič poletu pretopel) »stara trdna roba«, seveda nepremakljiv... Tudi omara je bila v sobi in vsi štirje smo imeli v njej vse, kar je bilo naše: obleko, (kupovalo se je samo za najstarejšega, mlajši smo pa podedovali po njem; čevlje, kravate, klobuke podedovali smo pa vsi po vrsti od — očeta!) pe-rilo, (tega itak ni bilo mnogo) knjige in kar je še bilo našega. Na jedni strani je visela fotografija soabiturijentov najstarejšega brata, na drugi bakrorez moleče nune — brez izraza, brez življenja. Če ome-nim še precej veliko (t. j. preveliko) omaro za umivanje in spodaj predal za čevlje, ki so vsled vlage vedno plesneli, veš vse.

Druga soba z dvema oknoma je, kakor veš, jako lepa in velika. V njej sta spala mati in sestra. Pohištvo pa je bilo razvrščeno tako-le: V sobi je bilo pet velikih omar: po jedna za očetovo, materino in sestrično obleko, jedna za njihovo perilo in jedna za očetovo knjižnico; dve na slepi steni poleg oken, dve na desno in levo od uhoda in jedna nasproti oknoma zraven drugih vedno zaklenjenih vrat, za ka-terimi je bila očetova soba. Pred temi vrati je stala umivalna omarica, tudi »stara trdna« t. j. nerodna in nepremakljiva. Ob tej steni je stala še sestrina postelja in zraven nje ob slepi steni materina. Med oknoma je stal divan, pred divanom miza, ki se je dala povečati (tu smo obedovali) in okolu mize stoli, trdi in mehki stoli in fotelji vse vprek. Pred jednim oknom je bil šivalni stroj, pred drugim šivalna mizica, To je vse. Moja mati je bila jako pametna, naobražena žena, a v teh stvareh je bil oče — Bog mu daj dobro — vedno nezmotljiv. Ona še svetovati ni smela.

V teh dveh sobah smo stanovali mi. Sobica poleg kuhinje je bila za deklo, v prej omenjeno očetovo sobo pa ni smel nihče raz-ven matere; ne spominjam se torej več, kaj je bilo v nji. Očetova postelja, omara, divan, miza, pisalna miza, za več reči tako ni prostora.

Vem sicer, dragi, da je bilo po navodilu očetovem pri nas vse narobe urejeno, a dvomim, da boš napravil iz tega stanovanja kaj poštenega. Zanimalo bi res tudi mene izvedeti, kako si ga urediš. Pozdravi ženo in deco!

Bog te živi!

Ivan.

Ljubi tovariš!

S stanovanjem sem jako zadovoljen. Pozdrav od moje žene. Če se kedaj oženiš, poišči si tako; ona mi je krasno uredila stanovanje; obišči nas enkrat, vem, da ga niti ne izpoznaš.

Ne morem Ti dopovedati, kako prijazen je tisti dolgi hodnik. Ko vstopiš, vidiš le jedno omaro, visok zastor in kuhinjska vrata. Preko tega prvega zastora prideš v srednji del hodnika v »dekliško« sobo, v katerem stojita na levo in desno vrat dve omarici in na vsaki je polno cvetic; omenjena vrata so vedno zaprta; pred njimi stoji par stolov in kadilna mizica, — če se okna zastoro, je tako lepo hladno in prijetne poleti tu zunaj! Zadnji del hodnika je zopet oddejen zase z drugim zastorom; tam je jedna omara.

In kako lepo je v omenjeni »dekliški« sobi, v kateri je po dnevi moja žena in moja hči; spi v njej pa samo hči. Na slepi steni blizu vrat na hodnik moli v sobo postelja, v drugem kotu poleg okna stoji toaletna miza, zraven nje je miza pred usnjatim divanom, katera se da na obeh koncih podaljšati. Postelja je železna, kakor sploh vse postelje v moji hiši, ker jih je lahko potisniti s kraja v kraj, če je treba. Na steni je ura in dve podobi, v kotu na desno od okna omara, — vse je tako ljubko postavljeno, da je veselje; nikjer ni nič nepotrebnega; pri oknu stojita še šivalni stroj in šivalna mizica.

V veliki sobi zraven živé moji štirje dečki. Kakor je dekliška soba prijazna in praktično urejena, tako je tudi ta.

Med oknoma molita v sobo druga poleg druge dve postelji. Ob slepi steni na sredi je jeden divan, ob nasprotni steni poleg peči drugi, — oba usnjata, ki služita po noči za ležišče. Porečeš: oho, dva divana v jedni sobi! Toda: sila kola lomi; pa se niti ne zapazi teh divanov, ker stoji pred prvim dolga miza, ki ga popolnoma zakriva. Ta miza je prav taka, kakor v dekliški sobi, tako, da se zamore iz njiju sestaviti veliko omizje. Pri steni ob dekliški sobi stojita dve omari za obleko in za knjige mojih dečkov a na steni poleg vhoda kredenca in za njo v kotu pri oknu umivalna priprava. Nad vrati je okrogla stenska ura in na dveh stenah po jedna velika slika; med oknoma na steni nad posteljama je velika stenska omara. To je vse. Povedati se ne da, a kadar prideš, boš videl, kako praktična, kako čedna in snažna je ta soba. Ženko svojo sem od veselja poljubil, ko sem videl to sobo urejeno.

Sedaj preostaja še soba, v kateri spi moja ženka z menoj. Dovolj, da ti jo malo popišem. Ob močno zastrtem oknu je moja miza, pisalna seveda, a ne morda jedna tistih zastarelih miz z devetimi

predali, ampak miza se samo jednim velikim predalom. Pri njej pišem in zjutraj pijem kavo sedeč s svojo ženko na zraven stoječem divanu. Takoj poleg molita od stene najini lahki postelji, nad katerima je velika stenska omariča. V zadnjem kotu stoji okolu male okrogle mize šest foteljev, po leti na hladu, po zimi blizu peči, — ta kot je res preidiličen! Ob steni poleg vrat sta dve omari za ženino obleko, perilo in za druge najine stvari. Moja obleka je pred vrati te sobe v zadnjem delu hodnika. Na desni od okna je toaletna mizica z velikim zrcalom, poleg peči je umivalna priprava in na steni nasproti oknu je stenska ura. Moje knjige so razvrščene na stojalu nad omejenima omarama.

Vse druge stvari so v omarah na hodniku in v sobici poleg kuhinje, kjer spi dekla.

Vabim Te toraj še enkrat, da me posetiš, kadar prideš v G . . . in se prepričaš, kako je prijetno tudi tako malo stanovanje, kadar je ve žena tako prijetno urediti, kakor je je uredila moja. Morda se potem še sam oženiš . . .

Anka in jaz Te pozdravljava!

Tvoj Mirko.

Ljubi prijatelj!

Radovednost me je gnala, da sem Te obiskal; verjeti nisem mogel, da bi se dalo tisto stanovanje napraviti prijetno; tisti dolgi hodnik itd. . . . toda preprlčal sem se, da sem se motil. Čestitam Ti, da imaš tako vrlo ženo in povem Ti odkritosrčno, da me tisti Tvoj jarem, radi kojega sem Te često dražil, sedaj celó mika.

Bog Te živi!

Tvoj Ivan.

Iz poezij H. Heine-ja.

Prevel Al. B—č.

Odšel izmed vas sem v malem srpanu,
V prosincu med vas se vračam spet,
Takrat v vročini ste se potili,
Sedaj ste hladni, da, mrzli kot led.

A kmalu spet pojdem, in ko se vrnem,
Ne bode vam ni gorko, ni mraz,
A meni srce bo boro in staro,
Ko hodil po vaših grobeh bom jaz.

Hudi grad.

Piše Milan Sanjár.

(Dalje).

X.

Iho smo ostavili v viharni kresni noči pri Hudem gradu v nezavesti. Vzbudila ga je še le hladnosveža jutranja sapa.

Na izhodu se je svital beli dan. Miha je ležal pod dolgim, prožnim vejevjem velike smreke, katero je bila mej treskom in gromom podrla burja raz zidino. Čutil je bolečine po vsem životu, tako, da mu je najmanje gibanje delalo težave. Kolikor se je dalo pod gostozapletenimi, oklepajočimi ga vejami, si je pretipal sè svobodno desno roko vse ude in se uveril, da ni ranjen. Stokaje in z velikim trudom se je počasi iznebil sitnega omrežja. Hotel je vstati, a branila mu je leva noga, ki ga je bolela najhuje in tudi v rebrih ga je bodlo, kadar se je hotel vzdigniti. Toda po prestankih, ki so bili posvečeni imenom vseh svetnikov in svetnic, opiráje se na odlomljeno vejo, se je vendar postavil na desno nogo. Z velikim naporom in pogostimi oddihi se je jel zaganjati in plaziti navzdol, ter je do solčnega izhoda pristokal do Korenkine lesene kolibe pod strmino.

»Ješ, ješ, Miha, ti si!« vpila je starka, ko je prihitela na bolestno jecanje iz svoje bajte in videla opraskanega, bledega Miho.

»Kaj ti je? Kdo te je?«

»Sam ne vem; po noči pri Hudem gradu...« jel je praviti Miha, a hitro zopet umolknil, ker se mu je zdelo, da je povedal že preveč.

Korenki je pa zadostovalo.

»Sveta pomagalka! Sama hudoba te je torej imela v krempljih! Zakaj jo nadleguješ in hlepiš po zakopanem denarji? O, Bog usmiljeni!...«

»Daj mi vode!« pravi Miha in se jame vzpenjati, da bi stopil v kolibo.

»Za pet krvavih ran!« zatuli Korenka ter z neverjetno naglostjo plane v svoj dom, zaloputne od znotraj slabotne duri ter je zaprè sè zapahom. Nato odprè malo okence na levi strani vhoda in stara Meta je s plašno molitvijo in svežo jelkino vejico kropila debele srage blagoslovljene vode proti ubogemu, udano zročemu zakladokopu. Ko se je ta oddaljil, vidé, da ne dobi vode, ker sluti starka v njem sledove hudobnega duha, je stopila ženica previdno na prosto,

zaklenila vrata, ter ob svoji oguljeni palici hitela po okolici naznanjat grozovito novost, da je hudoba Mihi polomila vse kosti ter ga zagnala z razvaline pred njeno kolibo, osmojenega, krvavega in zavitega v peklenski, žvepleni smrad.

Miha se je priplazil do bližnjega studenca, si vgasil žejo, ter v kristalni, ledenomrzli vodi opral in skópal boleče ude. To zdravilo je bilo tako blagodejno, da je sladko zaspal in da so bolečine, ko se je zbudil čez nekaj ur, toliko jenjale, da je mogel domov. Njegovo žilavo telo si je potem skoro docela opomoglo. Le v duhu mu je ostal iz one strahovite noči neizbrisljiv utis — žareča hudograjska stena sè suho, visoko postavo Gobe v sredini. Dasi je gledal to podobo le tako dolgo, kakor se trene z očesom, vendar je bil uverjen, da je videl sovražnega gospodarja Goline in pri njem še drugega, čudno sklonjenega človeka, ktereга ni poznal.

Naravno je bilo, da je praznoverni Miha pripisoval vso tajno prikazen Gobini zvezi s hudičem. Le nekov nejasen čut mu je govoril, da nekaj ni v redu in da ima sedaj v rokah orožje zoper nemilega, oholega Golararja, kateremu je že davno obljubil osveto in kateri mu je bil glede na zaklad najnevarnejši rivál. Toda kaj je to orožje, kako ga naj rabi uspešno, o tem si Lopár ni vedel odgovora. A taka temna slutnja se tudi včasih v najpriprostejši človeški naravi ohranjuje vztrajno, rastoče in šine o pravem trenutju na beli dan, ne da bi si vedel njen nositelj sam razjasniti kako. Tako se je godilo tudi našemu zakladokopu, ko je zabrusil svojemu in Lesárjevemu protivniku znane besede v blede obraz. Vidni uspeh pa ga je napotil, da je še dalje razmišljal in ugibal o tej zadevi.

Lesárja je pa vznemirjala Gobina grožnja. Kaj poreče gospod Kres, ako izvé iz umazanih ust Golararja, da imata z njegovo nad vse ljubljeno in negovano Vero samotne sestanke? Vest mu sicer ni očitala najmanje krivde, a vendar je vedel, da sodi skrbni oče drugače. Gotovo ga naznanilo Gobe hudo užali in nemara prepové njemu — Ivanu — uhod v svojo hišo. Poslednja misel ga je silno prestrašila. Po dolgem ugibanju je prišel do sklepa, da najbolje zabrani ovadbo in njene posledice, ako prosi naravnost, dasi še brez jasnega socialnega položaja, Verine roke.

Pisal je Veri o svoji nameri, položil na večernem sprehodu pisemce v že prej določeno in rabljeno duplino starega oreha za grajskim sadovnjakom, ter našel ondi drugi dan odgovor, da se udaja ona v tej zadevi docela njegovi volji in da mu ostane zvesta, naj pride karkoli more. Iz vsega lista pa je odmevala deviška razburjenost in viden nemir, da ne bi izginila njuna sladka nada in bi se

ne izpremenila v prazno peno. A ta nemir ni vplival na Ivana. Odkar si je bil v svesti Verine globoke ljubazni, njenega ognjevito in milo čutečega srca, izginjala mu je polagoma prejšnja malodušnost in nestalnost, postajal je odločnejši, rastla mu je moška samozavest in budila njegovo spečo energijo. Njegova pretirana sanjavnost je ginila v zadnji dobi še silneje v zdravojasni sapi ruskega realizma, s katerim si je neprestano in sè slastjo krepil po tuji sentimentalnosti oparjenega duha.

Vesel in vznešen je naznanil svoji materi, kaj namerava, uverjen, da tudi njej napravi radost. In se ni motil; dobra mamica je blagoslavljalna sklep svojega ljubljenca in želela mu sreče iz globine materinskega srca.

Drugi dan je bil namenjen odločitvi.

Napetil se je na Jesenik. Na mostiču, kjer jo je videl v prvo po svoji vrnitvi s potovanja, čakala ga je Vera, blede od prečute noči, razburjena od notranjega nemira.

»Ivan, jaz se bojim!« je hitela.

»Umiri se, upajva, ne boj se, predraga! Ali je bil Goba te dni tukaj?« tolažil in vprašal je Ivan.

»Ne, ni ga bilo!«

»Vse dobro torej, Vera! A naj se zgodi karkoli, midva si priboriva srečo, ki bo tem slajša! Zaupaj! Ti si moje vse, zate se uprem vsemu svetu!«

V dolgem poljubu sta se zjediniili njuni duši v bojno zvezo za srečo življenja.

Vera je ostala sama. Srcé se ji je širilo v pogumu, najraje bi bila hitela za Ivanom, ter padla ž njim pred očeta in prosila, naj blagoslovi srcá najglobeje želje...

Ivan je našel profesorja, mirno prijaznega, ljubeznivega kakor vselej, v knjižni sobi.

Dasi razburjen, napeljal je vendar po prvih navadnih besedah razgovor na Vero, opisal v kratkih, iz duše prihajajočih besedah obojestransko nagnjenje ter prosil očetovskega dovoljenja v zaželeno zvezo.

»V vaših rokah, gospod profesor, je moja, in smelo rečem, tudi sreča vaše hčere!« Končal je na videz mirno, a z močno utripajočim srcem.

Kres ga je do kraja poslušal. Potem je uprl vanj svoj jasni pogled, zagotovil ga svojega očetovskega prijateljstva a snubitev vendar rahlo toda odločno odklonil.

Iz njegovih besed je Ivan razvidel, da mu je profesor sicer naklonjen kakor vedno, a da mu prisoja še premalo moralne moči za tako pomembepolno doverjenost in da mu ne jemlje vse nade — za poznejše čase. Ivan ga je umel. Grenko, neprijetno čuvstvo samo-očitanja mu je napolnilo v prvem hipu srce, a takoj se je umaknilo drugemu, krepilnemu in na boj pozivajočemu čustvu za priboritev dražega bitja.

Ob slovesu je razumel tudi Kresa rahlo izraženo skrb za duševni mir ljubljene hčere. Vedel je, da se bo moral ogibati Vere, dokler ne stopi zopet z boljšim uspehom pred očeta. In sam se je čudil, da ga poslednje ni huje zadelo.

Odišel je resen, a miren in z odločnostjo v srci. (Pride še.)

Mlada ljubezen.

Zložil E. Gangl.

Kaj mi praviš, ljubka moja!
Mamka tvoja se jezé,
Ker je vase zaklenilo
Drobno tvoje me srcé,

Misel se mi je zbudila,
Zbudil up se mi je ta:
Preslepila bova mamko,
Saj so dobrega srcá.

Lezi v posteljco in toži:
»Ljuba mati, blede smrt
Stopa k meni, da ponese
Hčerko si na božji vrt.

»Ni zdravila tej bolezní...
Rešil bi me morda — on!
Pride naj, prej ko zapoje
Žalostno mrtvaški zvon...«

In poslali bodo po-me
In prosili me lepó:
»Hčerko mi, gospod, rešite,
Svetlih kron Vam plačam sto!«

In z obrazom bodem resnim
Sklonil k posteljci se jaz
In objel bom tebe gorko
In poljubil ti obraz.

Ti pa bodeš zdrava vstala,
Jaz bom mamki dél tako:
»Dajte krono mi življenja,
Dajte mi v plačilo — njo!«

In odpri bodo mati
Prošnji moji vid in sluh:
»Blagoslovi vajin zakon
Oče, Sin in sveti Duh!«

Spomini.

Spisala „Z“.

Dolgčas mi je tu gori v malej mojej sobici, dolgčas mi je po ljudeh, dolgčas po zlatih dneh mladosti. Lica so mi nagubana, obraz razoran, lasje osiveli a to srce še bije v starih slabih prsih, to srce se še krči in razširja, kakor nekdanj, ko mi je še zorna mladost rudela na licih, ko nisem še sedevala sama v malej svojej sobici.

O mladost, ta mladost. Še enkrat bi jo privila k sebi, še enkrat se topila v brezskrbnem veselji, jokala v hitro minljivej boli mladostnih let! Kupila sem si knjižico, črna je brez okraskov, brez zlate obreze in papir ji je raskav. Stari moji prsti se oklepajo peresa, roka mi drhteče ter piše in piše... Mladost hočem, hočem okušati še enkrat v slabih potezah svoje roke.

Piši mi piši roka, nariši mi dneve mladosti. Daj, da mi še enkrat smehljaj razteza oveneli ustni, daj, da mi še enkrat sladka solza mladostne žalosti moči nagubano lice.

Mladost, kako te pomnim! Spominjam se in kri mi ob spominih hitreje leze po starih žilah in lažje mi dihajajo bolehave prsi.

Spominjam se... o ti zlata beseda starih duš! Kako se ta giblje in giblje, vstaja in dviga se pred motnimi očmi. Kako se meša bol in smeh, veselje in žalost nekdanjih dni! Kako se širijo zidovi moje tesne izbice, kako raja krog mene pomladske cvetje in svitle zimske svežinke! O stare moje oči, ne poznate li znancev, prijateljev mladosti, ne vidite li grmičev in travic, ki so vam dehteli in zeleneli v oni zlati dobi!

O spominjam se... spominjam se...

Glej tu mala vaška kapelica, na pol podrta, brez oken in brez vrat. Na starem potrtem razpelu vise na pol ovenele cvetlice, šopek marjetic je zataknjen k Zveličarjevim nogam, mal deček, ki je splezal na razdrti oltarček, trudi se baš zatakniti vejico bršljana k Odrešenikovi glavi. Spodaj pa skačejo, kličejo in vičejo mali vaški otroci. Tukaj peko hlebčke in povitice iz blata, ondi prodajajo moko — cestni prah, drugi spet pleto velike venče iz plavih regratovih cvetk a ostali se kamenčekajo, smejejo, prepirajo in kriče... O brezskrbnost v vzklikih, v smehu! Ti prah, ki polegaš po mladih glavicah, ti prst, ki se držiš malih belih predpasnikov! Kaj mar če pridejo čez pol ure ali še prej matere, če okregajo dekletca in natepejo dečke radi zamazanih kril in strganih hlačic!

Glej tu bratca! Leži v zibeli in joče in joče. Jaz sedim poleg na pručici, pojem, zibljem a otroče le joka in joka. Večer je že, sama sem, iz kotov leze mrak, vlega se pod strop, ovija stvari krog mene, prijema, objema me. Otrok še joka in jaz naslonim glavo na zibel in začnem jokati še sama. Tako gorko mi lijejo solze čez lica, kapljajo mi na roko, močijo mali predpasnik. In čez hrbet me obliva mrzla zôna in pred očmi se prikazujejo čarovnice in zli duhovi. Otrok joče in joče a jaz jokam ž njim, dokler njemu in meni zaspanec ne zatisne oči. Ah, ono zdravo otroško spanje! . . . Glava mi leži na pručici, lica so še mokra, a moji udje tišče se male zibeli, kjer sniva bratec otroški sen.

Spominjam se dalje . . . Na vežnem pragu sedim in velika punica mi leži v naročji. Ljudje hodijo mimo, smehljajo se mi, a jaz pritiskam in negujem svoj zaklad, nežno šepčem s tiho svojo punčico. Jedno oko ji je sicer izbito in konec roke ji manjka, a kaj mari otroku za to! Siva, domača mačka priplazi se k meni, takoj se oklenem tudi nje. Prijetna toplina mi prihaja iz njenega trupla v kožo. In tako sedimo vsi trije: punica, mačka in jaz na vežnem pragu in gledamo zvedavo v svet. Kaka kokoš zakokodače ali petelin zapoje, mušice rajajo pred nami, na dvorišči pa laje naš Karo. Eh ta Karo! . . . priskače, prileti, mačka mi skoči iz naročja, punica pade na tla in mehka nje voščena glava ima zopet par lukenj več. Da kaj za to! Naša Marijana pere; milnice dobim in potem spuščam take lepe, okrogle svetle mehurčke in gledam za njimi, kako se spreminjajo, vrté, poletavajo, dokler se ne sprše v prazen nič. Pena gineva za peno, jaz pa slonim na oknu in piham v slamico in nove in zopet nove penice se vzdigajo v zrak.

Kazalec naše hišne ure kaže 10 minut pred osmo. Zdaj je treba hiteti iskati abecednik in računico, tablico in gobico. Kako hitro morajo stopicati male noge, kako mi vsled tega rdi obraz! In oj ta šola siva in zastarela, resna in stroga v svojej starosti! Oj ozke, črvice klopi, oj razrezane, poččkane in počrnjene mize! To staro razpelo, ta otemnela cesarjeva podoba in ona velika bela peč! In oni naš stari dobri učitelj sè svojo tobačnico in suhim prijaznim obličjem . . . . Davno je že, kar je umrl. Tudi njegova naslednica, mlada nežna učiteljica je umrla kmalu za njim. Kako smo otroci tedaj plašno stali krog groba in bojzljivo gledali tujo, mestno gospodo, ki se je pripeljala k pogrebu. Siv, deževen dan je bil in nas so bolele roke od držanja dežnikov. Blatne luže so stale mej grobi in trava je polegla.

Oj, to žalostno, zapuščeno, vaško pokopališče! Kolikokrat sem

se plazila mej grobovi in potikala po malej mrtvašnici, mej nosilnicami, motikami in lopatami. Črna vrata z belim križem, lopate, zidovje, nosila, vse dihu oster, neprijeten duh, duh smrti. In potem sem šla tija pod veliki leseni križ, kjer je rastla najlepša trava, legla v jamico mej grobove in gledala čisto, vedro nebo.

Ni me bilo strah. Vsaki dan sem se plazila mej križi po pokopališču, potikala okrog, ali tako-le leže mej grobovi, gledala sivo zidanje naše cerkve. Zrla sem tja gori v zvonik, ki je siv, oškrbljen in odrgnjen silil v jasno modro nebo. Ob sobotah pa se je gibalo in zvonilo tam gori, da so se jasni, polni glasovi raztezali daleč tija čez našo vas. O tisto zvonjenje, tisto melodično pritrkavanje ob vročih, poletnih popoldnevih. Kako se je zibal zrak, kako se je vse usnivalo v sveti praznični mir. In potem ob praznikih je bila mala cerkev, s pozlačenimi altarji, polna molečih ljudij . . . Orglje, one mogočne orglje in ti pobožni akordi, ta sveti blažeči duh kadila . . . Brleče sveče, resni duhovnik, nedolžni strežniki, globoki vzdih, šepet srčne prošnje, o, tajnih molitev polna atmosfera . . .

Se se spominjam onega vrvenja po maši, gneče mej vrati, hihitanja po poti . . .

In cerkev gineva izpred mojih oči, šepet pojema, zrak se temni . . .

Sivi, žalostni jesenski dan prihaja mi pred oči. V poštne v ozu sedim, kolesa ropočejo, podkve pekečejo, jaz pa se peljem tja venkaj v svet, venkaj iz tihe, mirne domače vasi. Gosta, mokra megla sili skozi majhna okna, hladi mi lica, leze mi v mozek. In voz drv, ropoče, drdra . . .

Pridemo do velikega poslopja. Polno lučic se sveti iz mraka in zvonjenje se čuje iz teme. Zdaj pisk, ropot, brlizganje . . . rujavi bradati obrazi, temni plašči, premikajoča se svetilka . . . V kupeju slonim, železnica hiti tjakaj v mrak, meni pa bije srce v strahu. Kako ginejo temne gruče pred očmi, kako se zopet kopičijo zunaj v gostem mraku! Pisk mi trga ušesa, brlizganje mi vrta v glavi. In dalje, dalje hiti železnični vlak. Svetlika se za griči, drevesa, drogi, pečine izvijajo se iz teme. Daleč tam iz megle se prikazujejo poslopja, hiše. Vlak zaropoče pred kolodvorom. Glava je težka, noge se tresejo. Hladna sapa veje in dež prši v obraz. Noga mi tolče po mestnem tlaku in oko se ozira po teh visocih hišah. Kako se vijejo ulice, sezajo druga v drugo, preprezajo mesto. Jaz pa hodim iz druge v drugo, dalje in dalje. Postrešek se peha zadej s prtljago, ob strani se zavija mama v toplo ogrinjalo. Veliko poslopje se prikaže, cerkev stoji poleg. Težka vrata se odpro, hladen vzduh nam zaveje nasproti. Tenek glas zvonca zazvoni, bela, ozka vrata zaškripljejo. Resna nuna

stoji pred nami, črna halja jo zavija, senči ji blede obraz in velik molek ji visi ob pasu. Tiho se izvijajo besede iz njenih ust, ko ji oko mirno počiva na kamnitem tlaku. Še en stisk roke, še en poljub in jaz korakam z nuno skozi ozka vrata. Samostanska tišina me objema, raz stene gledajo me sveti svetniški obrazi, moji koraki se glasno slišijo po dolgem hodniku. Po prstih stopam dalje, oko mi začudeno zastaja, na velicih omrežnih oknih, na resnih, belih stenah, polumrak in tihota mi vlivata bojazen v srce. Nobena sapica ne giblje zraka, velike postave se nemo premikajo mimo in oprezno se zapirajo vrata za nama.

O ti tihi, mirni zrak samostanskih zidin, o vi dolgi, molčeči koridori, ne zamrežena okna! Ti duh premišjevanja, ki se raztezaš po celicah, ti boječi šepet gojenk! O ti vrt z visocim zidovjem, oj obednica z dolzimi mizami, kjer se bero mej obedom svete zgodbe. Kako se skrivnatno meša v rožljanje žlic in vilic, krožnikov in stolov, mej tihe nunine stopine ta enakomerni glas.

Kako se sniva v posteljah, ko se zunaj po hodnikih plazijo črne postave krog oltarčekov, ko šepečejo, molijo in vzdihujejo pred svetimi podobami. O te molitve, to pobožno sklepanje rok, to počasno drsanje jagod molka mej prsti.

In potem počitnice doma, kako pomnim tudi vas! Tiste stare skrinje, razbiti zaboji pod streho, o kako je bilo prijetno klečati poleg njih in jemati stvar za stvarjo iz njih. Stare moje oblekice, polomljene igrače, tu v tem kotu kopa knjig, tam zopet venec potrlih in zaprašenih papirnatih rož. Kako je bilo prijetno sedeti mej staro šaro v prahu in smeteh ter listati po raztrganih knjigah! Kako so mi gorela lica, ko sem iskala raztresene liste Jurčičevega »Desetega brata« po starem zaboju in kako mi je vtripalo srce, ko sem vrhu senenega kupa v skednju brala prvi roman! Kako sem bila ponosna, ko sem dobila prvo prijateljičino pismo po pošti; s kako važnostjo sem si vselej zatikala peresnik za ušesa, kadar sem ji v listu naznanjala svoje novice.

O da, ti zlati, dragi čas budalosti in nedolžne domišljavosti!

Kako sem se ogledovala, ko mi je prvokrat dolgo krilo pokrivalo gležnje, kako ponosno sem odzdravila, ko se mi je prvi možki klobuk dvignil v pozdrav.

Neumnost, neumnost! A vendar kako lep in jasen je bil oni čas!

Nekaj stopinj od nas, pod hribom izviral je studenec, še slišim njegovo živahno žuborenje, ko je silil izpod skale venkaj na dan. Pečine in skalovje se je dvigalo krog in krog. Bršljan in trave so jih opletale in mah jih je obraščal. Nad njimi pa so širile mogočne

bukve svoje veje in še dalje tam je šumel tihotni smrekov gozd. Tu sem posedala zvečer, ko je v vasi zvonilo zdravo Marijo. Žužki so peli v travi, nad mano pa je veter šepetal z drevjem. Listje je polahno padalo na me in studenec je skakal čez kamenje tja v dolino. In naslonila sem se na zobate poraščene skale in gledala, kako je počasi luna lezla izza vrhov in kako so se zvezde vžigale na obnebj. Vasica je mirno ležala pred manoj, v meni pa so vstajale misli in zginjevale, kakor bistre vode žuborečega studenca. (Zvršetek pride.)

Iz vsakdanjosti.

Bajno lepo grajska okna
Se z višine v dol žaré;
Ker grajščakov god veseli,
Pri šampanjcu tam slave.

Mnog se govor govoriči,
Čaše žvenketajo vmes,
In izborna prirejena
Draga so jedila res.

In veseli smeh odmeva
Z grada v tiho, mirno noč,
Kjer so luči že vgasnile
V oknih bornih kmečkih koč.

V jedni koči revna vdova
Pa bolešno se solzi:
Ker ji hišico prodati
Nesprosljiv grajščak veli....

Zorana.

Književnost in umetnost.

Pesmi kneza Nikole I. v italijanskem jeziku. Nedavno je izšla v Rimu pri založniku Enrico Voghera knjiga z naslovom: »I Nuovi Canti di Nicola I, principe del Montenegro«. »Natura ed arte«, uvaževani italijanski perijodični list izraža se o novejši knjigi, ki je posvečena kneginji Jeleni Neapeljski, jako laskavo.

L' amore di Paolo Mantegazza. Plodoviti, znani italijanski pisatelj je spisal knjigo pod naslovom L' amore. Materijalist Mantegazza je ostavil v tej knjigi svoj navadni način pisanja ter pravi, da morajo zopet oživeti starogrški pojmi o idealu ljubezni, da ženska je lepa po telesu, a še lepša da je po duhu. V Italijanih da je glavni povod ljubezni strast in ljubav telesne lepote, kar je krivo nebrojnim samomorom, dvobojem in ubojem.

Razno.

Roke Napoleona I. Francoski žurnalist, Georges Barral, je našel pred nekaj leti med svojimi družinskimi listinami zanimiv dokument, katerega najbrže obelodani v kratkem. V omenjenem dokumentu je shranjena podoba obeh rok Napoleonovih po naravi in sicer po bitki pri Baugen-u, kjer jih je narisal ded dotičnega žurnalista, kateri je bil podčastnik pri grenadirjih cesarske garde. Po bitki je stal Napoleon precej časa v pogovoru s častniki in držal obe roki na hrbtu. Slučajno je stal žurnalistov ded, ki je bil izboren risar, za hrbtom cesarjev in narisal obe roki z največjoj natančnostjo, se posebno kar se tiče črt na dlani. Barral je pokazal 1884. leta to podobo slovitemu vedeževalcu iz roke Desbarolle, ne da bi mu bil prej povedal, čegavi sta to roki. Desbarolle, mislé, da je njih lastnik prednik Barral-ov, je povdarjal sè strmenjem, da je moral mož, kateri je imel take roke, storiti kaj celo izvanrednega.

Še le izgotovivši vedeževanje, je izvedel Desbarolle vso stvar in ni si malo laskal na svoji »nezmotljivosti«.

Milo najboljše sredstvo za dizinfektiranje. Nemški mikrobiologist Reithoffer je vporabljal za svoje poskuse v dizinfektiranje navadno zeleno milo. Res je, da se često išče daleč okoli, kar se ima prav pod roko. Vsa mila sploh so izvrstno sredstvo proti mikrobom kolere in vsako milo jih umori v eni sami minuti kar na stotine. Ko si umivamo roke v milni raztopini od 5—45%, tedaj smo že dizinfetovani kakor je perilo dizinfetovano, ko je oprano v milnici.

Najgostoljubnejši rod so morda pač Tagali na Filipinah. I v najrevnejši vasi se nahaja skoro pred vsako hišo košara z jestvinami za mimoidoče potnike. Če je potnik premožen, spušča v košaro, poleg koje se je okrepcal, kak denar. Če je pa reven, se nasiti, hraneč samo hvaležno srce do nepoznanih, svojih dobrotnikov.

Univerzitetna profesorica. Miss Hanna Kindbom, mlada Švedinja je bila pred kratkim imenovana za profesorico higijene na Texaski univerzi.

Prva zdravnica v Italiji. Gospica Esther Bonomis je bila 18. julija promovirana za doktorico zdravilstva v Genovi. Ona je prva zdravnica v Italiji.

Ženska za Mefista. Rostand, znani avtor »Samaritanke«, prireja za Saro Bernhardtovo Goethejevega Fausta. Velika umetnica Sara bode predstavljala Mefista.

Adela Ristori. V gledališkem oddelku Turinske izložbe je glavna izložiteljica slavna tragedica Adela Ristori. Med znamenitimi avtografi njene zbirke je tudi oni od Cavoura, ki se glasi: Ako se vam ni posrcilo prepričati kneza Gorčakova, tedaj se mi zdi, da je nepoboljšljiv grešnik . . . Vporabite svojo brezmejno moč, katero vam dajejo vaši triumfi v Parizu, za stvar vaše domovine in jaz vas bom gledal ne samo kakor največjo umetnico v Evropi, ampak tudi kakor najvažnejšega sotrudnika v diplomaciji.

Alfred de Musset in Lawartine sta jej pisala nesmrtno verze. Ko je Adela Ristori odhajala iz Pariza, jej je dal Aleksander Dumas, oče, rokopise svojih oduševljenih člankov, koje je o njej pisal v »Mousquetaire«. Eden teh člankov se zvršuje z besedami: »Ah to je ona, živa umetnost, po koji sem hrepenel, za katero sem molil. — ona je došla! Ali ona je došla v jeziku Dantejevem, Petrarkovem in Ariostovem!«

V zbirki teh uprav razkošno vezanih knjig so avtografi skoro vseh kronanih glav, vseh znanih umetnikov in aristokracije vsega sveta.

Italijanski kritik Filippi je zbral v 42. zvezkih vse, kar je pisano o Ristorici in njenej umetnosti. Čudovita je obilna zbirka slik, bakrorezov, fotografij, koje kažejo Ristorico v glavnih ulogah.

Žene in vseučilišče. Nek poročevalec v angleškem parlamentu je podal razne zanimive podatke o novih naukih in metodah na vseučiliščih v raznih državah. V Franciji, Belgiji, Holandiji, Norveškej, Danskej, Švicarskej, Italiji, Grškej in Romunskej imajo ženske na vseučiliščih iste pravice kakor možki. One smejo k predavanjem, izpitom in dobivajo jednake diplome. Švedska že ni tako liberalna kakor njena posestrina Norveška. Tam smejo ženske k predavanjem, ali ne smejo k izpitu iz prava in teologije. V Španiji so razni odnošaji. V Barceloni pohajajo ženske vseučilišča pod istimi pogoji kakor možki; v Gravadi se pa smatra za redek dogodek, ker se dve ženski učita zdravilstva. Na starem vseučilišči v Salamanki imajo ženske »pravico« pohajati vseučilišča, a ne morejo biti redne slušateljice. Na Nemškem, v Avstriji in v Rusiji so vseučilišča z malimi izjemami za ženske povsem zaprta.

Angleška ima sè svojimi kolonijami 28 vseučilišč. Tam niso zadovoljni samo s tem, da imajo ženske iste pravice kakor možki, ampak gleda se še celó, da se ženskim kolikor možno olajša pohanjanje vseučilišč. Na vsakem vseučilišči imajo posebne »kollegije«, kjer se shajajo vseučilišnice in kjer imajo vse možne ugodnosti za učenje. Tu imajo tudi svoje posebne biblijoteke.

V Ameriki je tudi taka, ako ne še večja ugodnost za ženske na vseučiliščih. Glasovita univerza v Harvardu ima poseben »oddelek za žene« za vse predmete. V Ameriki ni ni enega vseučilišča, koje bi neimelo svojega posebnega »Women's College« urejen za udobno pohajanje vseučilišča za žene, ki prihajajo od drugod.

Kaj je politika? Ob deževnem vremenu gre nekdo z odprtim dežnikom po ulici. Sreča ga prijatelj, ki je dežnik pozabil doma in se obesi svojemu prijatelju na desnico, da bi užival blagoslov strehe. Posledica je bila, da sta bila na vnanjih straneh oba mokra. Dà, pa to še ni politika. — Kaj pa še več? meni lastnik dežnika sam pri sebi. Kdor zna pa zna... sosebno, če mu gre usoda na roko. Naproti mu pride drug prijatelj, tudi brez dežnika, zatorej ga sočutno povabi na svojo levico in drži dežnik ravno nad svojoj glavoj. Tako se sprehaja na suhem, njegova dva prijatelja sta pa pod kapom. To je politika!

Doma.

Steklena tinta. Doktorju H. Loesnerju se je posrečilo najtl tinto, s kojo se more pisati na steklo, ne da bi se moglo zbrisati z vodo. Ta izum razveseli gotovo marsikaterega, ki je poskušal nepriliko, da se mu je izbrisala tinta se stekla. Ako se hoče sneti napis, treba je samo ostrgati z nožem.

Snaga v hiši. Nekatero gospodinje so v tem oziru zelo stroge in natančne; vsak najmanjši prašek se mora odpraviti s pohištva. Poslužujejo se navadno peresnega omelca, s katerim prav pridno ometajo kipe, podobe, zidove i. t. d. Res je, da odpravijo na tak način prah z dotičnih predmetov, istotako pa je ta način snaženja škodljiv zdravju. Prah, katerega odpravimo s pohištva z ometanjem, vzdigne se v zrak, plava po njem, silí naprej, sledi nam v spalnico, jedilnico, povsod. Odpravili smo ga s kraja, kjer je mirno ležal, provzročili njegovo gibanje ter mu s tem pripravili pot v svoja pljuča. V prahu je pa več ali manj škodljivih snovi in kali, ki so večkrat vzrok nalezljivim boleznim; posebno je to v mestih i bolj obljudenih krajih. Zatorej treba biti previdnim! Nikar pa ne mislite, gospodinje, da se vam, s tem zabranjuje snaženje pohištva. Nikakor. Le to vam priporočam: ne rabite peresnega omelca, ampak čisto ruto. S to poberete prah, ne da bi se vzdignil v zrak.

Da se mleko ne skisa, treba ga je večkrat zavreti. Tudi zabranimo skisanje s tem, da priložimo vsakemu litru mleka nožno končino sode. Če je mleko že skisano, dodá se nekoliko več sode ter se dobro zmeša.

Proti mravljam. Namočite gobo v vodi, v katerej ste raztopili sladkorja; otisnite nekoliko ter položiti jo na mravljišče. Čez malo časa zbrale se bodo vse mravlje na gobi; tedaj vrzite jo v vrelo vodo. Na ta način jih najlaže pokončate.

Šipe se čisto omijejo z močnim jesihom ali pa z razredčeno solno kislino. Treba je potem le še splahniti s čisto vodo.

Kako pobeliti od solnca zarjavelo kožo obraz in roke. Soku jedne citrone primešaj nožno končino soli, dodaj v sneg stepen beljak jednega jajca in 1 žličko Eau de Cologne. Vse to dobro zmešaj ter si namaži s to zmesjo kožo, predno greš spat. Takoj drugo jutro se prepričaj o uspehu.

Svilene reči se operejo. Natrgaj nekoliko surovega krompirja ter ga ožmi. S to vodo oprane svilene reči ne postanejo le čiste, ampak obdržé tudi lepo, prvotno barvo in sijaj. Mila pri tem ni treba rabiti.

Proti muham. Da muhe ne onesnažijo zrcal, oken i. t. d. operi te predmete z vodo, v keterej si namočila čebulo. Ta duh je muham zoper, takó da se ogibljeio dotičnih reči.

Listnate rastline (Blattpflanzen) naj se časih tudi operejo; uši in drugo golazen treba zatreti s hudo milnico. Tudi s tobakovim dimom se zatirajo uši. Lonci z rastlinami se postavijo pod povezneni zaboj, pod kojega se spušča tobakov dim. Uši se zarede posebno rade v toplem, suhem zraku, kar se pa lahko prepreči z lahnim poškopljenjem z vodo.

Uši na vrtnicah. Uši se odpravljajo z vrtnic z malimi ščeti, kakor se vporablja za snaženje črevljev. U vsako roko treba vzeti jedno krtačico ter prijeti z njima vejico, na koji sedé uši. Tako se potegne na lahko navzdol. Vršiček ostane nepoškodovan, pač pa sterejo ščetine uši, da morajo le-te brszpogojno poginiti.

Simon Gregorčič. — Spominov na Simona Gregorčičá ne morem nadaljevati, ker me je dični naš pesnik opetovano prosil, naj odneham. Da bi ga ne užalila, morala sem mu ustreči.

Márica.

